

Centraal Bureau voor de Statistiek

Centrum voor Beleidsstatistiek

Onderwerp : Witte vlek hoge inkomens

Van : Martine de Mooij en Alderina Dill (CBS-CvB)

Inleiding

Het Centrum voor Beleidsstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS-CvB) heeft in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) voor de periode 2007-2010 bepaald wat de witte vlek op pensioengebied is. De witte vlek bestaat uit werknemers die niet deelnemen aan een pensioenvoorziening. In 2007 behoorde 11 procent van de werknemers tot de witte vlek. In de periode 2007-2010 is dit gedaald naar 9 procent. Vanwege de aannames in het onderzoek naar de witte vlek hebben de uitkomsten een marge meegekregen. Voor 2010 ligt de witte vlek tussen de 8 en 10 procent.

Onder werknemers met een hoog jaarloon (meer dan tweemaal modaal) is de witte vlek hoger dan gemiddeld. In 2007 behoorde 19 procent van deze werknemers tot de witte vlek. In 2010 is dit percentage gedaald naar 15 procent, maar dat is nog steeds hoger dan het gemiddelde van 9 procent. Het ministerie van SZW heeft aan CBS-CvB gevraagd om te onderzoeken waarom de witte vlek zo hoog is onder deze groep werknemers.

In deze notitie worden de uitkomsten besproken van de extra analyse van de witte vlek onder de werknemers met een jaarloon boven tweemaal modaal.

Werkwijze

CBS-CvB heeft eerst bekeken bij welke bedrijven en in welke sectoren de witte werknemers met een hoog jaarloon werken. Vervolgens heeft CBS-CvB gekeken welke andere bronnen beschikbaar zijn die iets zeggen over pensioenbijdragen via de werkgever. Omdat niet alle bronnen beschikbaar zijn voor 2010, zijn in deze extra analyse de resultaten van 2009 gebruikt.

Het onderzoek naar de witte vlek op pensioengebied is voornamelijk gebaseerd op de loonaangiften van werkgevers bij de Belastingdienst. Zoals eerder aangegeven in de publicaties van CBS-CvB over de witte vlek op pensioengebied, kan de afgedragen pensioenpremie helaas niet direct uit de loonaangiften worden afgeleid¹. Daarom zijn een aantal aannames en aanvullende bronnen nodig om de witte vlek te bepalen. Vanwege de onzekerheden in de deze bronnen, is de witte vlek alleen binnen bepaalde marges bepaald. In deze aanvullende analyse wordt ingegaan op de marge rond de witte vlek voor werknemers met een hoog jaarloon.

De uitkomsten van deze extra analyse zijn geven een idee van de waarschijnlijkheid van de uitkomsten. Met de uitkomsten van deze analyse kunnen we eerder gepubliceerde cijfers niet bijstellen.

¹ Mooij, M. de, Dill, A., Geerdinck, M. en Vieveen, E. (2012). Witte vlek op pensioengebied 2010. CBS-CvB, Den Haag/Heerlen.

Uitkomsten

Waar werken de witte werknemers met een hoog inkomen?

In 2009 zijn er 51 duizend witte werknemers met een inkomen van meer dan tweemaal modaal. Daarvan werkt 72 procent bij een bedrijf met een pensioenvoorziening, 22 procent bij een bedrijf zonder pensioenvoorziening en bij 6 procent van de werknemers is dit niet bekend. De witte werknemers met een hoog inkomen werken vooral bij grote bedrijven van meer dan 100 werkzame personen.

Vervolgens is bekeken welke bedrijven de meeste witte werknemers met een hoog jaarloon in dienst hebben. Eén bedrijf was een grote witte werkgever, dat wil zeggen dat in dat bedrijf geen enkele werknemer een pensioenvoorziening heeft. Daarnaast hebben we gekeken naar de top-15 van niet-witte werkgevers. Deze top-15 bestaat dus uit de niet-witte werkgevers met het grootste aantal witte werknemers met een jaarloon van meer dan twee keer modaal. 37 procent van de witte werknemers met een hoog jaarloon werkt bij één van deze 15 grote bedrijven. We hebben ons in het vervolg beperkt tot deze top-15. Hieronder bevinden zich een aantal grote banken en verzekeraars, telecom- en IT-bedrijven. Deze bedrijven behoren niet tot de witte werkgevers, maar het valt wel op dat vaak maar een heel klein deel van de werknemers een pensioenvoorziening heeft.

Verder valt op dat bij deze niet-witte werkgevers niet alleen werknemers met een hoog jaarloon tot de witte vlek behoren. Wel is het zo dat bij deze 15 bedrijven relatief veel mensen werken met een hoog jaarloon.

Percentage witte werknemers bij top-15 niet-witte werkgevers naar jaarloon, 2009

	% witte vlek
WML-modaal	39%
Modaal-twee keer modaal	55%
Meer dan twee keer modaal	55%

Aanvullende bronnen

Binnen het CBS is nog een andere bron beschikbaar met informatie over pensioenpremies: de Productiestatistiek (PS). In deze bedrijfsenquête wordt aan bedrijven gevraagd wat de kosten zijn aan pensioen- en VUT premies, inkoopsommen en dotaties. De PS is een steekproef, dus niet alle bedrijven worden ondervraagd. Daarnaast worden niet alle bedrijfssectoren ondervraagd, zo is de financiële sector niet geënuquêteerd.

Van de top-15 niet-witte werkgevers is bekeken of ze geënuquêteerd zijn in de PS, en of ze kosten aan pensioenpremies hebben gemaakt. Alle 9 werkgevers die teruggevonden worden in de PS hebben kosten ingevuld voor pensioen- en VUT premies, inkoopsommen en dotaties, waarbij de bedragen per bedrijf variëren van 2 tot en met 59 miljoen euro in 2009. De hoogte van de bedragen maakt het aannemelijk dat meer werknemers pensioen opbouwen dan we nu in de loonaangiften terugzien.

Daarnaast is pensioeninformatie op internet gezocht over de top-15 niet-witte werkgevers. 14 van de 15 werkgevers hebben een bedrijfspensioenfonds. Van de laatste werkgever is het niet duidelijk of er een pensioenfonds is. Deze bedrijfspensioenfonds maken het aannemelijk dat ook werknemers met een hoog jaarloon pensioen sparen via de werkgever. Over het algemeen gaat het hier niet om premievrije pensioenfonds. Werknemers moeten zelf ook een deel van de premie betalen. Toch zien we dit niet terug in de loonaangifte.

Centraal Bureau voor de Statistiek

Centrum voor Beleidsstatistiek

Conclusie

Op basis van vergelijking met andere bronnen dan de polisadministratie is het aannemelijk dat de meeste werknemers bij de 15 grote niet-witte werkgevers pensioen opbouwen via de werkgever. We zien dit alleen niet terug in de loonaangifte. Welk gevolg heeft dit voor de uitkomsten van de witte vlek?

Tabel 1. Witte vlek personen (21-64 jaar) met een baan naar achtergrondkenmerken, 2009

	Witte vlek oorspronkelijk			Witte vlek als alle werknemers bij top-15 ¹⁾ pensioen sparen
	marge			
		ondergrens	bovengrens	
	%			%
Totaal	10	8	11	8
21-24 jaar	14	11	16	14
25-29 jaar	12	10	13	11
30-39 jaar	11	10	11	9
40-49 jaar	8	8	9	7
50-59 jaar	7	6	8	6
60-64 jaar	9	7	11	9
Man	11	9	12	9
Vrouw	8	7	9	7
Autochtoon	9	8	10	8
Allochtoon 1e generatie	12	11	13	11
Allochtoon 2e generatie	11	10	13	10
Geen AO uitkering op 31 december 2008	10	8	11	8
Wel een AO uitkering op 31 december 2008	11	6	15	10
Minder dan WML	12	10	13	11
WML - modaal	8	7	9	8
Modaal - twee keer modaal	8	7	9	6
Meer dan twee keer modaal	16	15	17	10
Vast	9	8	10	8
Flexibel	13	.	.	13
1-9 werknemers	23	21	26	23
10-49 werknemers	14	12	16	14
50-99 werknemers	11	10	12	11
100 of meer werknemers	6	5	7	4

¹⁾ Top-15 bestaat uit 15 niet-witte werkgevers met het grootste aantal witte werknemers met een jaarloon van meer dan twee keer modaal.

Wanneer we ervan uitgaan dat alle werknemers bij de top-15 niet-witte werkgevers pensioen opbouwen via de werkgever, daalt de totale witte vlek van 10 procent naar 8 procent (tabel 1). Deze 8 procent ligt echter nog steeds binnen de marge die eerder gepubliceerd is. Ook wanneer we kijken

Centraal Bureau voor de Statistiek

Centrum voor Beleidsstatistiek

naar de achtergrondkenmerken van werknemers, vallen de meeste nieuwe resultaten binnen de marges van de eerder gepubliceerde cijfers. De categorie die er echt uitspringt, is die met werknemers met een jaarloon van meer dan twee keer modaal. Bij deze groep werknemers daalt de witte vlek door de correctie van 16 procent naar 10 procent.

Overall wordt in de marges dus rekening gehouden met de oneffenheden van de loonaangifte. Juist voor de categorie werknemers met een jaarloon van meer dan tweemaal modaal voldoet de marge niet.

In deze aanvullende analyse hebben we ons gericht op de werknemers met een hoog jaarloon. De top-15 niet-witte werkgevers bestaat nu uit de niet-witte werkgevers met het grootste aantal witte werknemers met een hoog jaarloon. Toch verandert deze top-15 nauwelijks als we naar alle witte werknemers kijken, ongeacht het jaarloon. Dan vinden we grotendeels dezelfde bedrijven met de meeste witte werknemers. Het enige verschil zijn grote uitzendbureaus, die veel witte werknemers in dienst hebben in de lagere loonklassen. Het is echter lastig te bepalen of uitzendkrachten terecht of onterecht in de witte vlek zitten. Zolang een uitzendkracht nog geen 26 weken bij een uitzendbureau werkt, is pensioen sparen via de werkgever niet verplicht.

Met deze aanvullende analyse kunnen de cijfers over de witte vlek in 2009 niet bijgesteld worden. Enerzijds zal de witte vlek ook met de nieuwe cijfers nog steeds overschat worden. In deze analyse is alleen voor de top-15 niet-witte werkgevers bekeken of het waarschijnlijk is dat werknemers pensioen sparen via de werkgever. Wanneer we dit voor alle Nederlandse bedrijven zouden doen, worden ongetwijfeld nog meer bedrijven met bedrijfspensioenfondsen gevonden, waardoor de witte vlek verder afneemt. Kleinere bedrijven zullen echter minder vaak een eigen bedrijfspensioenfonds hebben en hebben minder impact op de witte vlek dan grote bedrijven. Anderzijds gaan we er nu vanuit dat alle werknemers bij een bedrijf met een bedrijfspensioenfonds ook daadwerkelijk meesparen voor hun pensioen. Wellicht is dit niet in elk bedrijf verplicht en onderschatten we op deze manier de witte vlek.